

industrijsko-gospodarski pregled

Uređuju: Hedviga Kveder i Marija-Biserka Jerman

Kandit: izgradnja nove tvornice

Stara i ugledna tvornica kreće u investicijski ciklus. Gradi se nova tvornica čokolade i bombona Kandit. Proizvodna investicija izgradnje novog Kandita u Osijeku veća je od 100 milijuna kuna.

Stari Kandit osnovan je 1920. godine kao Prva osječka tvornica kandita Kaiser i Stark za proizvodnju bombona, slatkiša i vafla. Tvornica nakon kupljene licencije od bečke tvornice Pischinger počinje proizvoditi čokoladu.

Nakon Drugog svjetskog rata Tvornica kandita i čokolade se modernizira i postiže rekordnu proizvodnju raznih slatkih proizvoda u količini od 14 000 tona na godinu. U 2010. godini proizvedeno je samo 4500 tona proizvoda, a zatim slijede bolji proizvodni rezultati za Kandit.

U svibnju 2011. godine Kandit je kupila Mepas Grupa u kojoj su također Saponia, Koestlin, Maraska, Brodomerkur itd. Mepas Grupa namjerava izgraditi novu tvornicu koja će predstavljati prvu pravu *greenfield* investiciju u Osijeku.

Investicija u izgradnju tvornice na 23 000 m² premašit će 10 milijuna eura. Ukupna ulaganja u novu tvornicu uz ugradnju nove tehnologije za proizvodnju čokolade i bombona iznosit će najmanje 15 milijuna eura. Projekt nove tvornice je završen, a u tijeku je izrada studije utjecaja na okoliš. U novu tvornicu bit će preseljen dio sadašnjih postrojenja, dok će najveći dio predstavljati potpuno nova postrojenja i najsuvremenija tehnologija.

U Kanditu su uspjeli zaustaviti negativne poslovne trendove i 2011. ostvariti promet od 127 milijuna kuna. Brzi razvoj Kandita danas se temelji na izgradnji nove tvornice, što će osigurati bolju produktivnost i bolji tehnološki proces. Kandit nastoji ojačati svoju tržišnu poziciju u Sloveniji, BiH, Srbiji, Kosovu, Makedoniji, Crnoj Gori i Albaniji gdje su proizvodi tvrtke dobro poznati.

Mepas je prepoznao potencijal Kandita na tržištu, te se očekuje da bi uz ulaganja ova naša tvornica mogla ostvariti godišnji porast proizvodnje i prodaje od oko 20 %. Uz novu tvornicu i dobar marketing Kandit bi mogao postići godišnju proizvodnju od desetak tisuća tona slatkiša.

H. K.

Sol u Stonu i Ninu proizvodi se tradicionalnim načinom

U Hrvatskoj sol se proizvodi od antičkih vremena prirodnim putem uz pomoć mora, sunca i vjetera. Dobivanje soli iz Jadranskog mora predstavlja dobivanje morske soli iz najsjevernijeg mora na svijetu. Najstarija solana se nalazi u Stonu, a slijede solane u Ninu i Pagu. Industrijskim putem sol proizvodi jedino Paška solana.

Posljednjih deset godina godišnji prosjek berbe u Stonu bio je 1500 tona. Za prehranu cijele Dubrovačko-neretvanske županije dovoljno je 1700 tona koliko je ubrano 2011. godine. Veliki potrošač soli su Dubrovačke ceste dok je jedna količina industrijske soli izvezena u Njemačku. Stonska solana konzumnu sol plasira u Županiji u male trgovine. Solana posjeduje 18 bazena od kojih trenutačno radi devet.

Stonska sol nema gorčine, ne treba sredstva protiv zgrušavanja i može se odmah pakirati. Solani je nužna obnova budući da su svi kristalizacijski bazeni, osim jednoga, asfaltirani prije 80 godina te je podloga nagrizena zbog starosti, rata i potresa. Zbog tih razloga proizvodi ne mogu dobiti oznaku eko-proizvoda. Bazeni će se obnoviti kamenom iz lokalnog kamenoloma Mironja. Za obnovu prosječnog bazena potrebno je osigurati oko 30 000 eura.

Solane u Stonu i Ninu proširuju svoju ponudu i turističkim sadržajem kroz Muzej soli. Ovdje se pruža prilika pokazati tradicionalnu proizvodnju soli, edukativni segment koji prikazuje povijest soli i načine njezine primjene. Sve vrste soli mogu se kušati i kupiti u suvenirnici.

Solana Nin s 21 bazenom za kristalizaciju ima kapacitet proizvodnje soli od 5000 tona godišnje. Konzumnu sol plasira na hrvatsko tržište, a dio se izvozi u Zapadnu Europu i Japan. Kvaliteta ninske soli je neupitna zbog slanog staništa koje je bogato algom petuom koja osnažuje okus i kvalitetu soli.

Nastavit će se razvijati proizvodne pogone, maloprodajne lance na hrvatskom tržištu, otvoriti nova tržišta, razvijati nove inovativne proizvode soli i marku s naglaskom na cvijet soli.

H. K.

Badel ostvario dobit

Prema podacima Gospodarskog interesnog udruženja proizvođača pića u 2011. godini Badel 1862 je svoj udio na domaćem tržištu povećao od 52 % na 58 %. Istodobno je izvoz pića povećan sa 74 % na 80%. U prošloj godini ukupan izvoz domaćih proizvođača pao je za 202.000 litara u odnosu na 2010. godinu. U izvozu Badel je ostvario rast od 6 %.

H. K.

Hrvatska: JGL treća po snazi farmaceutska kompanija

Prvo privatno farmaceutsko dioničko društvo Jadran Galenski laboratorij (JGL) osnovano je 1991. godine. Ulaganjem u znanje, razvoj novih proizvoda i tržišta kao i uvođenjem suvremene tehnologije po snazi JGL je treća farmaceutska tvrtka u Hrvatskoj i internacionalna tvrtka sa spektrom brendiranih generika. Usmjeren je na razvoj i proizvodnju lijekova za osjetila. U tvrtki se proizvode pripravci iz morske vode Jadranskog mora. JGL je s nekoliko farmakološki esencijalnih lijekova malih proizvodnih serija došao na inozemna tržišta. JGL je razvijao tržišne niše u Srbiji, Makedoniji kao i Bosni i Hercegovini. *Carbo Medicinalis* ili aktivni medicinski ugljen bio je prvi proizvod i nalazi se u paleti proizvoda. U tvrtki se proizvode sterilne kapi za oči, nos i uši.

Prihodi tvrtke u 2011. godini dosegnuli su 725 milijuna kuna. U 2011. godini rast prodaje bio je 16 % veći prema 2010. godini. Dobit prije oporezivanja iznosila je 69 milijuna kuna, što je 78 % više nego 2010. godine. Od 1999. – 2011. godine investirano je 256, 5 milijuna kuna. U tom razdoblju realizirana dobit bila je 260 milijuna kuna. Prihod od prodaje na inozemnim tržištima 2011. godine iznosio je 353 milijuna kuna, što je 27 % više nego 2010. godine.

U novi pogon za izradu sterilnih otopina i kontrolno-analitički laboratorij na lokaciji Svilno pokraj Rijeke uloženo je 6,1 milijun eura.

JGL prodaje svoje proizvode u državama Jugoistočne Europe, tržištima tzv. CIS-a-Rusije, Ukrajine i Kazahstana. Ugovori za poslovanje sklopljeni su s Kuvajtom, Jemenom i Saudijskom Arabijom, a pregovara se s Brazilom, SAD-om i Velikom Britanijom. Predviđa se ostvariti prihod u 2014. godini od 1,13 milijardi kuna.

Tvrtka JGL zapošljava 524 djelatnika prosječne starosti od 38 godina. Neto prosječna plaća iznosi 9178 kuna. U ovoj godini JGL planira zaposliti 30 djelatnika. Tvrtka se nastoji usmjeriti na razvoj i proizvodnju sterilnih farmaceutskih oblika u indikacijskom području oftalmike i otorinolaringologije. H. K.

Upotreba otpadnih materijala za gradnju

Proces recikliranja urušenog materijala može se svesti na ponovnu upotrebu materijala za istu svrhu bez obrade (stara cigla, drvene grede, stolarija i sl.) kao i drobljenje materijala za stvaranje novog proizvoda. Pri recikliranju se upotrebljava drobilica kojom se prerađuje otpadni beton iz kojeg se izvlači armaturno željezo. Nasipni materijal, koji se dobiva drobljenjem, pogodan je za upotrebu u gradnji. Drobljeno otpadno drvo se prerađuje u biomasu. Recikliranje se obavlja ovisno o projektu, lokaciji i potrebama investitora. H. K.

Pročišćavanje voda u Azerbajdžanu

Hrvatske tvrtke krenut će u projekte pročišćavanja voda u Azerbajdžanu. Kompanije iz Azerbajdžana uskoro će početi ulagati u hrvatski turizam, industriju, energetiku, medicinu, farmaceutiku, IT-sektor, marketing i poljoprivredu. Dva broda već su naručena u hrvatskim brodogradilištima.

U Bakuu potpisani su sporazumi o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, suradnji na protuminskom djelovanju i oslobađanju od viza za nositelje službenih putovnica.

U 2011. godini Hrvatska je uvezla azerbajdžanske nafte i plina za 732 milijuna dolara. Izvoz u Azerbajdžan iznosio je 3,4 milijuna dolara, a prevladavali su električni transformatori, lijekovi, duhanski i prehrambeni proizvodi. H. K.

U brodogradilištu Brodosplit proizveden tanker za kemikalije Amorina

Proizvedeni brod dužine 182,90 metara i 32,20 metara širine pokreće glavni pogonski stroj od 8200 kW. Postiže brzinu od 15 čvorova, a namijenjen je prijevozu kemikalija, naftnih prerađevina od 45,470 tdw. H. K.

Podravka: obnova odjela za istraživanje i razvoj

U Podravci planiraju realizirati značajan proizvod kakav je bila Vegeta. Uprava tvrtke obnovit će Odjel za istraživanje i razvoj, a u novom odjelu objedinit će nekoliko sadašnjih proizvodnih i istraživačkih jedinica. U tvrtku namjeravaju pozvati uspješnog inozemnog znanstvenika Stanimira Vuk-Pavlovića i postaviti ga na čelo odjela za istraživanje i razvoj. H. K.

Izvoz obućarske industrije

Obućarstvo u svijetu ima dugu tradiciju, a Hrvatska je priznata kao kvalitetan proizvođač. Obuće se izvozi 70 %, a 30 % se prodaje na

domaćem tržištu. Obuće i dijelova za obuću izvezeno je za 199 406 232 dolara u 2010. godini.

Gospodarski oporavak Njemačke pogodio je rastu izvoza hrvatske obuće. Mnogo kvalitetne muške, ženske i dječje obuće namijenjeno je tržištima Italije, Francuske, Austrije i zemljama bivše Jugoslavije. H. K.

LANXESS na UTECH Europe, 17.-19. travnja 2012 u Maastrichtu, Nizozemska

Sveobuhvatna paleta sredstava za zaštitu od plamena i aditiva za sve zahtjeve poliuretanske industrije

Leverkusen – Koncern za specijalnu kemiju LANXESS na UTECH Europe 17.-19. travnja u nizozemskom Maastrichtu ponudio je svoju opsežnu paletu za zaštitu od plamena za poliuretansku industriju. "Težište našeg nastupa na tom značajnom sajmu poliuretanske industrije je na protupožarnim sredstvima niske emisije koji imaju izuzetan ekotoksikološki profil. To je osobito značajno za automobilski i građevinski sektor. U tim trgovačkim segmentima vidimo velik rastući potencijal za primjene poliuretana, pri čemu bitnu ulogu imaju mobilnost i urbanizacija", istaknuo je Jorge Nogueira, upravitelj poslovne jedinice Functional Chemicals (FCC).

Godina 2012. je posebna za poliuretane: sektor slavi 75. godišnjicu prve patentne prijave u kojoj je profesor Otto Bayer 1937. detaljno opisao osnovnu kemiju proizvodnje poliuretana. Uz povijesni razvoj koncerna FCC je pridonio razvoju poliuretanske kemije i opsežnom znanju. Široka paleta proizvoda nudi rješenja za gotovo sve zahtjeve PU-sektora, kako za tvrdu tako i za fleksibilnu pjenu te također i za CASE-primjene.

Preuzimanjem američke tvrtke Unitek u listopadu 2011. LANXESS je upotpunio ponudu polimernih aditiva. Novi proizvodi, kojima je koncern za specijalnu kemiju proširio paletu za poliuretansku industriju, uključuju Uniplex FRP 45, efikasno, termostabilno protupožarno sredstvo za primjenu u tvrdj PU-pjeni koje se također može primijeniti u kombinaciji s fosfatima kao i na benzoatu temeljene omekšivače Uniplex 988S i Uniplex 400.

Na sajmu u Maastrichtu LANXESS kćer, Rhein Chemie, prikazala je svoj spektar djelatnosti za poliuretansku industriju na vlastitom izložbenom prostoru. Uz ostalo predstavljani su novi "Rhein Chemie WebShop" za online narudžbe i novi aditiv BioAdimide za proizvodnju poliuretana.

Djelotvorni proizvodi za održiva rješenja

Sredstva za zaštitu od plamena Levagard tvrtke LANXESS posebno su prikladni za tvrde poliuretanske pjene. Omogućuju uobičajene proizvode koji se odlikuju dobrim izolatorskim svojstvima tvrde PU-pjene, a zadovoljavaju zahtjevima protupožarne zaštite. PU-materijali imaju malu toplinsku vodljivost, te su stoga svrstani među vodeće komercijalne izolacijske materijale u primjenama izolacije. Dodatkom Levagarda prolaze protupožarne testove i mogu se primijeniti kao građevinski materijal.

Levagard DMPP, izuzetno djelotvorno protupožarno sredstvo bez halogena s vrlo visokim sadržajem fosfora zbog male viskoznosti posebno je prikladan za tvrde PU-pjene, lakove, ljepila, kao i epoksidne smole i druge duroplaste. Također je idealan u kombinaciji s anorganskim protupožarnim sredstvima kao na primjer aluminijevim hidroksidom. Dr. Heiko Tebbe, upravitelj Technical Service & Development u poslovnom segmentu Phosphorous Chemicals pri FCC istaknuo je: "Zbog male viskoznosti Levagarda

DMPP veće koncentracije tih aditiva bez halogena mogu se primijeniti u polimernoj matrici." Tipične primjene uključuju tzv. sendvič-panele s jezgrom od tvrde PU-pjene za gradnje dvorana, hladnjača kao i za PU vezne pjene.

Levagard TEP-Z postaje sve važniji kako se postavljaju sve zahtjevniji zahtjevi na proizvode za svakodnevnu upotrebu. Aditiv male viskoznosti, bez halogena, uz veliku protupožarnu zaštitu i vrlo visok sadržaj fosfora se primjenjuje između ostalog u tvrdim PIR/PU- pjenama pokazujući sve veći natprosječni rast potražnje.

Bayfomox Coating sustav daje PU-izolacijskim pločama tri važna svojstva u završnom proizvodnom koraku u usporedbi s proteklom načinom kada je bilo potrebno primijeniti nekoliko odvojenih operacija. Ta svojstva su dobra termička izolacija, velika otpornost na požar i akustička izolacija prema DIN EN ISO 10534-2. Premaz uz inovativni Bayfomox sustav podesan je za proizvodnju izolacijskih ploča s protupožarnom zaštitom prema klasi F45-F60 za podove, zidove i strme ili ravne krovove. "Kupac može modificirati dvokomponentni sustav npr. dodatkom vode ili varijacijom omjera izocijanata i poliola mogu se prilagoditi gustoća pjene ili mekoća premaza", objasnio je dr. Tebbe.

Fosforni esteri bez halogena sortimenta Disflamoll prikladni su za mnoge primjene. Pokazali su se posebno korisnim za primjenu kako u tvrdim tako i u fleksibilnim pjenama, premazima, ljepilima i brtvilima. U CASE (coatings, adhesives, sealants, elastomers) primjenama Disflamoll TOF i Disflamoll DPK pokazuju plastificirajući i protupožarni efekt.

Mesamoll, omekšivač bez ftalata, upotrebljava se u proizvodnji poliuretana kao sredstvo za ispiranje i zaporna tekućina u reakcijskim strojevima. Sprečava stvaranje kristala izocijanata i time održava funkcionalnost postrojenja.

Opširne obavijesti o protupožarnim sredstvima i polimernim aditivima tvrtke LANXESS nalaze se na internetu <http://www.phosphorous-chemicals.com> ili <http://www.experts-4additives.de/pma/>.

FCC poslovna jedinica pripada segmentu Performance Chemicals tvrtke LANXESS koja je u poslovnoj 2010. godini ostvarila promet od 1,98 milijardi eura. H. K.

Porast proizvodnje PET-boca

Svjetski proizvođači boca od polietilentereftalata (PET) povećavaju proizvodnju tih proizvoda zbog povećanih potreba i stalnog porasta tržišta flaširanih gaziranih napitaka i posebno vode. Najveći svjetski proizvođači PET-a, talijanski Mossi&Ghisolfi Group, Eastman Chemical proširuju svoju proizvodnju i za potrebe američkog tržišta. Tajlandska tvrtka Indorama Polymers također u SAD-u izgrađuje veliku proizvodnju PET-a za potrebe tržišta u porastu. Njihova tvornica trebala bi biti najveća za tu proizvodnju u SAD-u. M. B. J.

Zajednički poduhvat za smanjenje pomorskog NO_x

Proizvođač umjetnog gnojiva Yara International sklopio je zajednički poduhvat s norveškom tvrtkom Wilhemsens Maritime Services za pomoć smanjenju emisije dušikovih oksida u brodarskoj industriji. Novo poduzeće Yarwil proizvodi sustav Yara, u kojem urea reagira s ispušnim plinovima brodova, pri čemu se dušikovi oksidi pretvaraju u vodu i dušik. Proizvod je namijenjen u prvom redu za trajekte, ribarske brodove i druge brodove koji prometuju blizu obale. M. B. J.

BASF povećao kapacitete za automobilske katalizatore

BASF je povećao kapacitete za proizvodnju katalizatora za automobile u svojim tvornicama u Indiji i Kini. Porast je povezan s povećanim ekonomskim rastom i porastom srednje klase u tim zemljama te strožim propisima očuvanja okoliša. Katalizatore za automobile na bazi platine, paladija i rodija, koji pretvaraju ugljikov monoksid u ugljikov dioksid i dušikove okside u dušik i kisik, proizvodi BASF u tvornicama u Shanghaiu i Chennaiu, čiji kapaciteti se time povećavaju dva odnosno tri puta. M. B. J.

Kineska tvornica olefina iz ugljena

Kineska tvrtka Datang International Power Generation gradi postrojenje za proizvodnju olefina u pokrajini Inner Mongolia, koja će upotrebljavati lokalno proizveden ugljen kao sirovinu. Investicija vrijedna 2,1 milijardu dolara prema projektu će opskrbljivati tvornicu polipropilena s kapacitetom od 460 ktona godišnje sirovinom propilenom, koji će se proizvoditi preradom metanola iz ugljena. M. B. J.

Proširenje kompanije za nanocijevi

South West Nanotechnologies, tvrtka za proizvodnju nanocijevi s jednostrukom stijenkom, proširuje svoje kapacitete u tvornici u Norman, SAD, u vrijednosti 3,9 milijuna dolara, čime će se proizvodnja sto puta povećati. Pretpostavlja se da će se proizvodnja cijena za industrijske standardne ugljične nanocijevi smanjiti oko pedeset puta. M. B. J.

DSM ulaže u tvrtku za svježinu hrane

DSM Venturing i švicarski Inventages Venture Capital uložili su 5,6 milijuna dolara u Food Quality Sensor International, koji razvija tehnologije za detekciju svježine pokvarljive hrane. Najlepnic FQSI SensorQ Stick stavlja se unutar paketa mesa i peradi da bi se detektirali plinoviti nusprodukti bakterija koje nastaju u hrani. Ciba Specialty Chemicals je razvila senzor za svježinu hrane na naljepnici koji se stavlja izvana na paketu hrane. M. B. J.

Novartis proširuje švicarske kapacitete lijekova

Švicarska tvrtka Novartis investirala je oko 250 milijuna dolara u povećanje kapaciteta proizvodnje u Schweizerhalle, Švicarska, za svoje proizvode za liječenje krvnog tlaka Diovan, Exforge i Tekturina. Projekt je usmjeren na Tekturinu, direktni renin-inhibitor, koji je nakon plasmana u SAD-u odobren u Europi pod imenom Rasilez. Novartis je utrošio 62 milijuna dolara i u novu tvornicu u Schweizerhalle za proizvodnju aktivnog sastojka svog lijeka za rak dojke Femara. M. B. J.

Wacker pomaže natjecanje mladih istraživača

Tvrtka Wacker Chemie AG sponzorira natjecanje mladih istraživača iz Njemačke "Jugend forscht", koje se održava u Bavarskoj kao dio državnog natjecanja, odnosno u okviru velikog europskog natjecanja mladih istraživača i znanstvenika "Young Scientists Competition" za pronalaženje mladih talenata. Na tom natjecanju mladi istraživači prikazuju svoje radove, ideje i inovacije iz različitih područja. Godišnje natjecanje u Njemačkoj provodi se još od 1965. godine. M. B. J.